

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ НИКОЛИЋ И ДРУГИ против СРБИЈЕ

(Представка број 9235/11)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

24. јануар 2017. године

Ова пресуда је коначна, али може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Николић и други против Србије,
Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Већа у саставу:

Pere Pastor Vilanova, *председник*,
Branko Lubarda,
Georgios A. Serghides, *судије*,

и Fatoş Ağacı, *заменик секретара одељења*,
После већања на затвореној седници 5. јануара 2017. године,
Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 9235/11) против Србије, коју је Суду поднело, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), 14 подносилаца представке, 15. децембра 2010. године. Њихови лични подаци наведени су у додатку ове пресуде.

2. Подносиоце представке заступао је господин Р. Савић, адвокат из Бојника. Владу Србије (Влада) првобитно је заступао њен бивши заступник, госпођа В. Родић, коју је недавно заменио садашњи заступник, госпођа Н. Плавшић.

3. Представка је 11. јула 2014. године упућена Влади.

4. Влада је ставила примедбу на разматрање представке од стране Одбора. Пошто је размотрио ову примедбу, Суд је одбацује.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

A. Парнични поступак који су покренули подносиоци представке

5. Прецима подносилаца представке је 1961. године одузета нека земља у корист државе.

6. Општински суд у Нишу је 26. јануара 2006. године наложио *ПИК Ниш* (дужник), предузећу са већинским друштвеним капиталом, као крајњем кориснику те земље, да подносиоцима представке исплати тражене износе на име накнаде за предметну земљу.

7. Општински суд у Нишу је 25. октобра 2006. године, односно 1. фебруара 2007. године, на предлог подносилаца у том смислу, наложио

извршење наведене пресуде и даље наложио дужнику да подносиоцима представке исплати трошкове извршења. Ова пресуда је постала и правоснажна и извршна до 16. августа 2006. године.

8. Само један подносилац представке, господин Томислав Ђорђевић, није никада поднео предлог за извршење.

Б. Стечајни поступак

9. Општински суд у Нишу је 3. јуна 2009. године отворио стечајни поступак у односу на дужника (Ст. 10/09).

10. Само један подносилац представке, госпођа Милица Николић Јајчевић, благовремено је поднела захтеве у том поступку.

11. Овај стечајни поступак је још у току.

В. Поступак пред Уставним судом

12. Сви подносиоци представке су 2. марта 2009. године, 31. августа 2009. године и 9. јуна 2010. године изјавили уставне жалбе.

13. Уставни суд је 17. марта 2011. године, 4. априла 2012. године и 23. маја 2012. године нашао повреду права на суђење у разумном року свих подносилаца представке, осим Томислава Ђорђевића. Суд, међутим, подносицима представке није досудио никакву накнаду, наводећи да подносиоци представке „нису тражили накнаду нематеријалне штете“.

14. Уставни суд је одбио жалбу једног подносиоца представке, господина Томислава Ђорђевића, пошто он није тражио извршење пресуде у питању.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО И ПРАКСА

15. Релевантно домаће право које се односи на статус друштвених предузећа, као и извршне и стечајне поступке, изнето је у предметима *Р. Качапор и друге подносиоце представке против Србије*, бр. 2269/06 и друге, ст. 57-64. и 71-76, 15. јануар 2008. године и *Јовичић и други против Србије* (одлука), број 37270/11, ст. 88-93, 15. октобар 2013. године. Штавише, судска пракса Уставног суда у односу на друштвена предузећа, заједно са релевантним одредбама које се односе на уставну жалбу изнета је у одлуци о допуштености у предмету *Маринковић против Србије* (одлука), број 5353/11, ст. 26-29. и 31-44, 29. јануар 2013. године, пресуди *Маринковић против Србије*, број 5353/11, ст. 29-31, 22. октобар 2013. године и одлуци *Феризовић против Србије* (одлука), број 65713/13, ст. 12-17, 26. новембар 2013. године.

ПРАВО

I. НАВОДНЕ ПОВРЕДЕ ЧЛ. 6. СТАВ 1. И 13. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1 ПРОТОКОЛА БРОЈ 1

16. Подносиоци представке притуживали су се због пропуста Тужене државе да изврши правоснажну судску пресуду донету у њихову корист и непостојања делотворног правног лека с тим у вези. Суд сматра да ову притужбу треба разматрати према чл. 6 ст. 1. и 13. Конвенције и члану 1. Протокола број 1, који у релевантном делу гласе:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.“

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

A. Допуштеност

1. Поднесци странака

17. У вези са седам подносилаца представке, конкретно господином Зораном Николићем, господином Велимиром Николићем, госпођом Снежаном Николић, госпођом Маријом Николић, госпођом Јеленом Николић, госпођом Борком Миловановић и господином Томиславом Ђорђевићем, Влада је тврдила да представку треба прогласити недопуштеном због њиховог пропуста да исцрпе делотворна домаћа правна средства. Конкретно, ови подносиоци представке нису покренули ни извршни поступак, нити су пријавили своја потраживања у стечајном поступку на основу предметне пресуде. У

вези са преосталих седам подносилаца представке, Влада је изнела да су они изгубили статус жртве пошто је Уставни суд у односу на њих потврдио повреду права на суђење у разумном року. Уставни суд им, међутим, није могао досудити никакву накнаду за претрпљену нематеријалну штету пошто они нису поднели захтеве у том смислу.

18. Подносиоци представке су дали задоцнеле коментаре, који, због тога, нису стављени у списе предмета.

2. Оцена Суда

(а) У вези са подносиоцем господином Томиславом Ђорђевићем

19. Суд примећује да правило исцрпености домаћих правних средстава из члана 35. став 1. Конвенције захтева да се подносилац нормално позове на правна средства која су доступна и довољна да омогуће обештећење за наводне повреде (види, међу многим ауторитетима, *Акдивар и други против Турске*, 16. септембар 1996. године, став 65, *Извештаји о пресудама и одлукама 1996-IV*).

20. Суд је доследно утврђивао да када један подносилац добије правоснажну пресуду против друштвеног предузећа, он само треба да поднесе предлог за извршење те пресуде надлежном суду или, у случају поступка ликвидације или стечаја против дужника, да пријави своје захтеве управи дужника (види *Лолић против Србије*, број 44095/06, став 26, 22. октобар 2013. године, и *Николић – Крстић против Србије*, број 54195/07, став 29, 14. октобар 2014. године).

21. Нема разлога да се у овом предмету одступи од те праксе.

22. Како господин Томислав Ђорђевић није надлежном суду поднео предлог за извршење горе наведене пресуде, нити је пријавио своја потраживања у стечајном поступку против дужника, његове притужбе морају се одбацити према члану 35, ст. 1. и 4. Конвенције, због неисцрпености домаћих правних лекова.

(б) У вези са осталим подносиоцима

23. Без обзира на супротне тврдње Владе, Суд примећује из материјала који има у поседу да седам подносилаца представке, конкретно господин Зоран Николић, господин Велимир Николић, госпођа Снежана Николић, госпођа Марија Николић, госпођа Јелена Николић и госпођа Борка Миловановић, јесу заправо поднели предлоге за извршење и да је Општински суд у Нишу наложио извршење наведене пресуде 25. октобра 2006. године (види став 7. у горњем тексту). Сходно томе, примедба Владе у том смислу мора се одбацити.

24. У вези са статусом жртве преосталих седам подносилаца, конкретно господина Добривоја Николића, господина Саве Николића, госпође Милице Јајчевић Николић, господина Вујадина Николића, госпође Јованке Николић, господина Ђорђа Николића и господина

Николе Николића, Суд подсећа да је он већ утврдио у предметима као што је предмет ових подносилаца представке да уставну жалбу треба сматрати делотворним правним средством у смислу члана 35. став 1. Конвенције, али само у односу на представке поднете против Србије након 21. јуна 2012. године (види *Маринковић против Србије*, цитирана у горњем тексту, став 59.). Према томе, ови подносиоци представке, који су је поднели 15. децембра 2010. године, нису били обавезни да користе правни пут уставне жалбе. Ови подносиоци представке се и даље морају сматрати жртвама, у смислу члана 34. Конвенције.

25. Пошто притужбе подносилаца представке нису ни очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције, ни недопуштене по неком другом основу, оне се морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

26. Суд примећује да је домаћа пресуда која се разматра у овом случају остала неизвршена до данас.

27. Суд примећује да је често утврдио повреде члана 6. Конвенције и/или члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију у предметима који покрећу питања слична питањима покренутим у овом случају (види *Р. Качапор и друге подносиоце*, цитирана у горњем тексту, ст. 115-116. и став 120, и *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05, 43548/05, 43569/05 и 36986/06, ст. 123-124 и ст. 133-134, 13. јануар 2009. године).

28. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није изнела ниједну чињеницу, нити убедљив аргумент који би га могли убедити да донесе другачији закључак у конкретном предмету. Према томе, дошло је до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1.

29. Пошто је донео овај закључак, Суд сматра да није неопходно да посебно разматра исту притужбу према члану 13. Конвенције (види уз одговарајуће измене, *Кин-Стиб и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

II. ПРИМЕНА ЧЛ. 41. И 46. КОНВЕНЦИЈЕ

30. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци“.

31. Релевантни део члана 46. Конвенције гласи како следи:

„Високе стране уговорнице преузимају обавезу да се повинују правоснажној пресуди Суда у сваком предмету у коме су странке.

Правоснажна пресуда Суда се доставља Комитету министара који надгледа њено извршење. ...“

32. Тринаест подносилаца представке, конкретно господин Зоран Николић, господин Велимир Николић, госпођа Снежана Николић, госпођа Марија Николић, госпођа Јелена Николић, госпођа Борка Миловановић, господин Добривоје Николић, господин Сава Николић, госпођа Милица Јајчевић Николић, господин Вујадин Николић, госпођа Јованка Николић, господин Ђорђе Николић и господин Никола Николић у представци поднетој 15. децембра 2010. године тражили су правично задовољење, али се нису придржавали правила 60 Пословника Суда и накнадно су поднели ове своје захтеве. Према томе, Суд сматра да нема основа да им досуди било какав износ на име тога (види *Марчић и други против Србије*, број 17556/05, став 63, 30. октобар 2007. године; *Пралица против Босне и Херцеговине*, број 38945/05, став 18, 27. јануар 2009. године; и *Апостолов против Грузије*, број 40765/02, став 70, ЕЦХР 2006).

33. Мора се, међутим, приметити да пресуда у којој Суд налази повреду Конвенције или Протокола уз њу намеће Туженој држави законску обавезу, не само да онима о којима је реч исплати суме досуђене на име правичног задовољења, већ и да изабере, уз надзор Комитета министара, опште и/или, према случају, појединачне мере које ће усвојити у свом домаћем правном систему да би утврђене повреде престале (види *Марчић и други подносиоци*, цитирана у горњем тексту, став 64 и *Пралица*, цитирана у горњем тексту, став 19.).

34. У вези са оним што је утврдио у конкретном случају, Суд сматра да Тужена држава мора да обезбеди, одговарајућим средствима, извршење правоснажне пресуде Општинског суда у Нишу од 26. јануара 2006. године исплатом подносиоцима представке износа досуђених том пресудом, умањених за износе који су можда већ исплаћени по овом основу (*Пралица*, цитирана у горњем тексту, став 20.).

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* притужбе господина Томислава Ђорђевића недопуштеним, а преостали део представке допуштеним;
2. *Утврђује* да је дошло до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1;

3. *Утврђује* да није неопходно да посебно разматра притужбу према члану 13. Конвенције;
4. *Утврђује*
- (а) да Тужена држава обезбеди извршење пресуде од 26. јануара 2006. године исплатом подносиоцима, из сопствених средстава и у року од три месеца, износа досуђених том пресудом, умањено за износе који су можда већ исплаћени по овом основу;
 - (б) да, по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 24. јануара 2017. године у складу са правилом 77 ст. 2 и 3 Пословника Суда.

Fatoş Aracı
Заменик секретара

Pere Pastor Vilanova
Председник

ДОДАТАК

Број	Име подносиоца представке	Датум рођења и држављанство
1.	Зоран НИКОЛИЋ	20/12/1947 Српско
2.	Велимир НИКОЛИЋ	26/03/1950 Српско
3.	Снежана НИКОЛИЋ	23/05/1951 Српско
4.	Марија НИКОЛИЋ	20/03/1975 Српско
5.	Јелена НИКОЛИЋ	16/09/1976 Српско
6.	Борка МИЛОВАНОВИЋ	26/07/1932 Српско
7.	Томислав ЂОРЂЕВИЋ	19/01/1973 Српско
8.	Добривоје НИКОЛИЋ	21/10/1939 Српско и словеначко
9.	Сава НИКОЛИЋ	10/01/1949 Српско и словеначко
10.	Милица НИКОЛИЋ ЈАЈЧЕВИЋ	18/10/1953 Српско и немачко
11.	Вујадин НИКОЛИЋ	30/12/1947 Српско
12.	Јованка НИКОЛИЋ	02/04/1933 Српско
13.	Ђорђе НИКОЛИЋ	12/03/1967 Српско
14.	Никола НИКОЛИЋ	13/02/1950 Српско